

STRATÉGIE PRE INOVATÍVNE VZDELÁVANIE V OBLASTI
EURÓPSKOM KULTÚRNOM DEDIČSTVE

“LIVING HERITAGE”

INTELEKTUÁLNY VÝSTUP - 1

METÓDA VZÁJOMNÉHO UČENIA SA

2016 - 2018

LIVING HERITAGE
Strategies for Innovative Education of the European Cultural Heritage

ERASMUS + 2016-1-ES01-KA201-025378

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OBSAH

1	Metóda vzájomného učenia sa v kontexte projektu „Living Heritage“	3
2	Zdieľané koncepcie. Základné informácie o metóde vzájomného učenia sa:	5
	○ Definícia a kľúčové koncepcie	7
	○ Metóda a jej prínosy	11
	○ Plánovanie smerníc vzájomného učenia a identifikácia úloh	13
	○ Bibliografia	19
3	Príklady adaptácie v oblasti štúdia európskeho kultúrneho dedičstva	20

1

METÓDA VZÁJOMNÉHO UČENIA SA V KONTEXTE PROJEKTU "LIVINGHERITAGE"

1 METÓDA VZÁJOMNÉHO UČENIA SA v kontexte projektu "Living Heritage"

Program ERASMUS + posudzuje „vytvorenie metód vzájomného učenia sa“ ako intelektuálny produkt (IP) záujmu.

Projekt „Living Heritage“ (ďalej len LH) reaguje na tento záujem produktom IP 1: „Vytvorenie metódy vzájomného učenia sa, založenej na seminároch s účasťou pedagógov v oblasti kultúrneho dedičstva.“

Tento IP 1 podporuje dosiahnutie všetkých cieľov projektu LH vo väčšom alebo menšom rozsahu, najmä však ciele 1 až 3:

- 1.- Navrhnuť stratégie, metódy a inovatívne vzdelávacie nástroje za účelom odovzdania kultúrneho dedičstva.
- 2.- Podporovať aktualizáciu znalostí učiteľov v oblastiach týkajúcich sa kultúrneho dedičstva organizáciou formatívnych aktivít a interaktívnych pracovných skupín.
- 3.- Navrhnuť (...), metodické stratégie (...), ktoré môžu využívať profesionáli v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania.

Metóda ako taká nie je inováciou navrhnutou týmto projektom, keďže jej uplatňovanie už existuje v rôznych oblastiach. Inováciou, ktorú definuje projekt LH, spočíva v dvoch hlavných otázkach:

- a. Uplatnenie „metódy vzájomného učenia sa“ (ďalej MVU) vo vyučovaní a učení sa o kultúrnom dedičstve.
- b. Vzájomné vzťahy dvoch školských úrovní, ktorým je tento projekt určený, v rámci MVU.

Využitie MVU medzi pedagógmi na seminároch zrealizovaných v partnerských krajinách umožnilo:

- 1.- Podporiť metodologickú aktualizáciu učiteľského zboru. Učiť metodológiu zúčastnených pedagógov.
- 2.- Prispôbiť túto metodológiu vyučovaniu a učeniu sa o kultúrnom dedičstve prostredníctvom rozhovorov o možnostiach jej implementácie v oblasti pôsobenia účastníkov.
- 3.- Identifikovať inovácie, týkajúce sa európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré sa majú začleniť do školských osnov.

Posledným cieľom je vypracovať „úpravu použitej metodológie“ ako IP.

2

ZDIELANÉ KONCEPCIE. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O METÓDE VZÁJOMNÉHO UČENIA SA

Definícia a kľúčové koncepcie

Metóda a jej prínosy

**Plánovanie smerníc vzájomného učenia
a identifikácia úloh**

Bibliografia

1 ZDIELANÉ KONCEPCIE.

Základné informácie o metóde vzájomného učenia sa

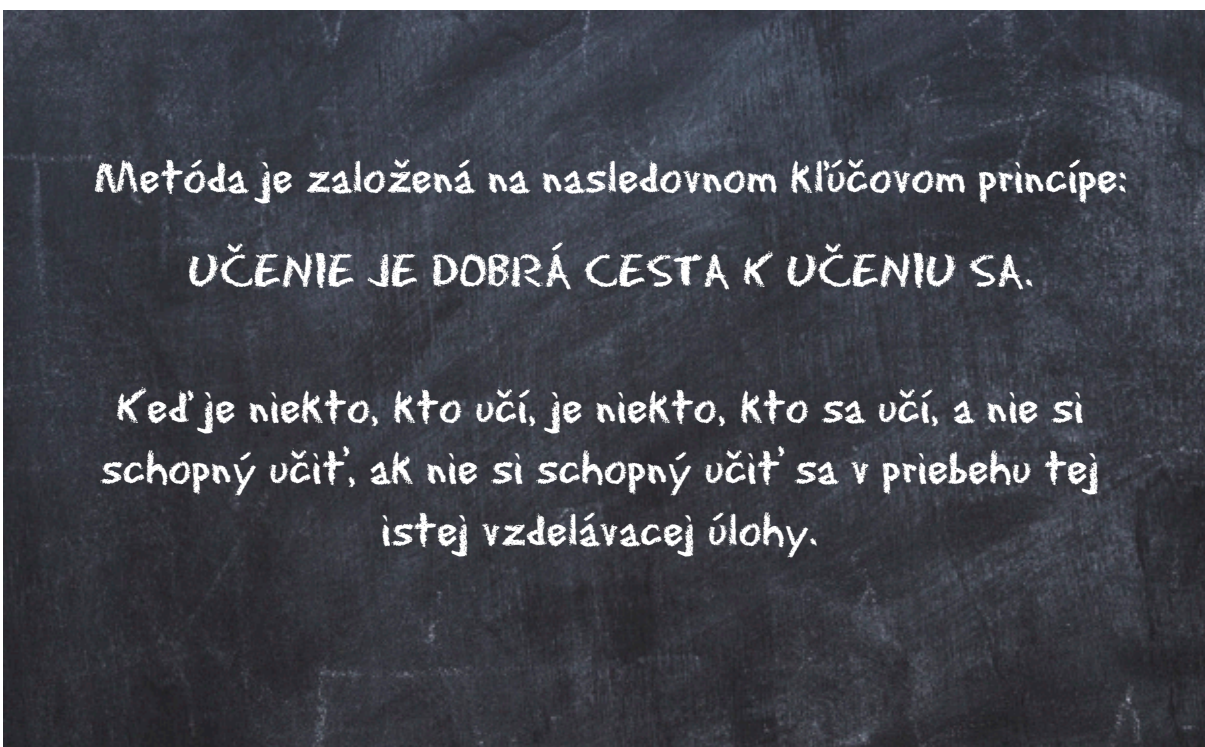
Metóda vzájomného učenia sa (MVU) je kooperatívna učebná metóda, príznačná pre inkluzívne vzdelávanie.

Slovo „peer“ nie je spájané so „skupinou dvoch ľudí“ ale s „rovnosťou alebo úplnou podobnosťou“. Preto sa táto metóda nazýva „rovnocenný rovnocennému“ alebo „vzájomné učenie sa“.

Akokoľvek práca je zvyčajne organizovaná vo dvojiciach, no pripúšťa aj prácu v malých skupinách.

Každopádne je práca rozvíjaná medzi „rovnocennými“, študentami, pretože oni sú protagonistami tohto procesu:

- Prijímatelia preberajú úlohu učiteľa-učeného, ktorá môže byť zameniteľná.
- V procese vyučovanie-učenie sa nie sú tvorené štandardizované hierarchie.
- Obaja študenti sa učia, pretože ich vzťah je vopred naplánovaný učiteľmi. Všetci účastníci ukončia vyučovanie i učenie sa.

DEFINÍCIA a KLÚČOVÉ KONCEPCIE

- Topping (2000) popisuje vzájomné učenie ako vzťah medzi ľuďmi, ktorí nie sú profesionálmi v oblasti vzdelávania, nachádzajúcimi sa v podobnej sociálnej situácii a pomáhajú si učiť sa zatiaľ čo učia.
- V prístupe viac zameranom na formálne vzdelávanie Duran a Vidal (2004) chápu MVU ako učebnú metódu založenú na vytvorení dvojíc (alebo malých skupín), ktoré vytvárajú nesúmerný vzťah (kvôli úlohe učiaceho alebo učeného). Metóda má spoločný, známy a zdieľaný cieľ (zvyčajne získanie akademickej spôsobilosti), ktorý sa dosahuje prostredníctvom vzťahového rámca predtým naplánovaného učiteľom.

7

Slovo "pár" nie je spájané so "skupinou dvoch ľudí", ale s „rovnosťou alebo úplnou podobnosťou“

Obrázok: Asier Aranzabal

- Vzájomné učenie sa je vzdelávacia metóda, ktorá pozostáva z nepretržitej podpory medzi spolužiakmi, je založená na návrhu kooperatívneho učenia pre budovanie kolektívneho poznania medzi študentmi, usiluje o rozvoj spolužiakov, redukuje mieru odchodu študentov zo školy, uprednostňuje adaptáciu mladých ľudí na školský kontext. (Hnutie proti odchodu zo školy, SEP-Mexiko 2014).

Je vhodné zrekapitulovať a podeliť sa o využívanie **ZÁKLADNÝCH KONCEPCIÍ tejto metodológie**.

1. Kooperatívne učenie sa vs kolaboratívne učenie sa

Obe metodológie sú konštruktívne (vedomosti objavujú študenti) a podobne z hľadiska pracovných metód, pretože študenti pracujú v skupinách, ale nie všetka skupinová práca je nevyhnutne kooperatívna alebo kolaboratívna. Cieľom oboch je, aby sa študenti vzájomne ovplyvňovali s rovnocennými kolegami a takto sa zvýšila úroveň ich učenia sa. Úloha učiteľa je v oboch dôležitá. Rozdielne sú v:

KOOPERATÍVNE UČENIE SA	KOLABORATÍVNE UČENIE SA
Je príznačnejšie pre základné a stredoškolské vzdelanie	Je typickejšie pre vyššie vzdelanie
Vedenie je viac zamerané na učiteľa a zodpovednosť je rozdelená	Učitelia a študenti sa podieľajú na vedení a zodpovednosti
Študenti sa potrebujú vzájomne ovplyvňovať a pracujú spolu, aby maximalizovali úroveň učenia sa a získali dobré výsledky	Navrhne celkový počet jednotlivcov, ktorí sa zídu s cieľom dosiahnuť dobrý výsledok, prispievajúc tým najlepším zo seba
Zameriavame sa viac na výsledok a myšlienku cieľa	Kladíme väčší dôraz na proces než na sledovaný výsledok
Úloha učiteľa je sledovať a viesť kvôli spätnej väzbe a hodnoteniu. Udržiava kontrolu nad osnovou programu a interakciami	Úlohou učiteľa je podporovať, jeho zasahovanie je založené na účasti a spoločnom hodnotení. Hlavne študenti sú zodpovední za kontrolu vzdelávacieho procesu

Rodríguez Sánchez, C.J. (Tézy 2015)

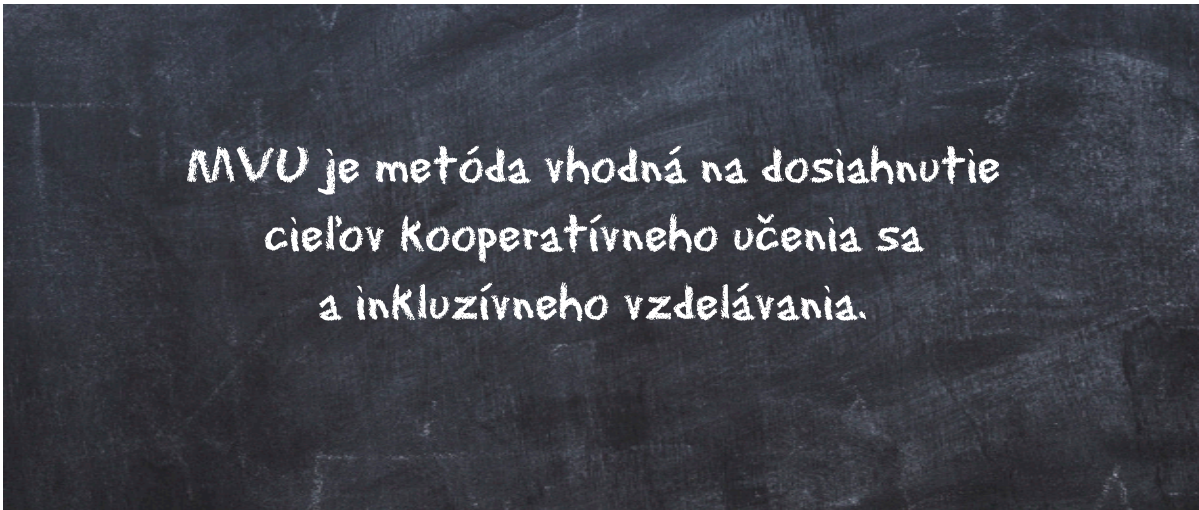
Je nevyhnutné poznať skupinu, s ktorou ideme pracovať (úroveň zodpovednosti, motivácia, výučba,...), aby sme sa mohli rozhodnúť pre použitie najlepšej metodológie. Kooperatívne učenie je zaujímavejšie, keď máme skupinu študentov, ktorí nie sú rovnakí z hľadiska jej znakov.

2. Inkluzívne vzdelávanie

Pre UNESCO je to metóda, v rámci ktorej uvažujeme, ako zmeniť vzdelávacie systémy s cieľom reagovať na rôznorodosť študentov, rešpektovať ich rôznorodé potreby, schopnosti a vlastnosti a potlačiť všetky druhy diskriminácie v rámci vzdelávania.

Inkluzívne vzdelávanie je princíp aj proces, ktorý by mal usmerňovať vzdelávacie stratégie a metódy ako základ pre čestnejšiu a spravodlivejšiu spoločnosť. Je to o tom, ako odstrániť všetky prekážky vzdelávaniu a sprostredkovať účasť všetkým študentom, ktorí nie sú chránení voči vylúčeniu a zanedbávaniu, poskytovaním potrebnej podpory, aby mali možnosť byť členmi triedy so žiakmi rovnakého veku.

9

MVU je metóda vhodná na dosiahnutie
cieľov kooperatívneho učenia sa
a inkluzívneho vzdelávania.

3. Seminár (workshop)

Seminár je spôsob vyučovania - učenia sa v skupine, vhodný najmä pre niektoré témy v rozličných prostrediach a so zmiešanou populáciou.

Jeho cieľom je redukovať rozdiel medzi teóriou a praxou. V skupine nie je osoba, ktorá vie a ostatní, ktorí počúvajú, je bez hierarchie. Jej práca sa zakladá na jedinečnosti každého účastníka s jeho vedomosťami a skúsenosťami. Je založená na „učení sa sledovaním, čím sa učenie stáva tvorivejšie a motivujúcejšie v porovnaní s učením sa jednoduchou slovnou komunikáciou myšlienok.

Je však nutné uviesť, že nie každá aktivita v skupine je seminárom. Musíme mať predstavu o jej vnútornej organizácii (ako a kedy), aby sme zabezpečili užitočnosť a funkčnosť výsledku, jej prispôbením špecifickým podmienkam v priebehu vývoja.

4. Skupinová dynamika vs skupinové techniky

Skupinovou dynamikou budeme nazývať jav, ktorý sa vyskytuje počas života skupiny a je zvyčajne spôsobený vlastnosťami a úlohami rôznych členov.

Skupinové techniky sú zručnosti na rozvoj skupinovej práce. Ich efektívnosť závisí na osobnej schopnosti, zmysle pre príležitosti, tvorivosti a predstavivosti osoby, ktorá zavádza techniku v konkrétnom momente skupinovej práce. Použitie špecifickej techniky nie je garanciou očakávaného úspechu; prínosom bude len ak osoba, ktorá ju využíva, ju vie aj odovzdať.

10

5. Učenie (tútorstvo)

Je forma sprievodného javu alebo individuálneho a osobného upozornenia na študentov, ktorí dopĺňajú činnosť učiteľa. Je organizované s cieľom využiť potenciál každého študenta, zlepšiť jeho vzdelávacie schopnosti a prekonať faktory ovplyvňujúce jeho odradenie, vyhnúť sa vylúčeniu. Cieľom je zdokonaľiť účinkovanie školy, riešiť školské problémy a rozvinúť študijné návyky a pracovať s cieľom vyhnúť sa zlyhaniu školy. (García, Cuevas et al.)

6. Učiteľ- tútor

Je to postavenie učiteľov a vychovávateľov používajúcich MVU v každodennej práci.

7. Študent – tútor (s-tutor)

Je to postavenie časti študentov - učiteľov /vychovávateľov využívajúcich MVU.

8. Študent – vedený tútorom (s-tutorom)

Je to postavenie zvyšku študentov využívajúcich MVU.

MVU je forma vyučovania – učenia sa založená na tútorstve, v rámci ktorého niektorí študenti fungujú ako kompetentní, motivátori a sprostredkovatelia pre ďalších tútorovsky vedených študentov. Základným faktorom je generačná blízkosť. Ich vlastné postavenie študentov ich zaraďuje do rovnakého kanála komunikácie.

Napriek tomu bude MVU pedagogicky efektívna pre obe strany, ak bude medzi študentom-tútorom a študentom vyučovaným existovať nesúmernosť s cieľom profitovať z navrhnutých vzdelávacích aktivít. Aby bolo učenie obojsmerné:

Vyučovaní študenti sa učia zo skúseností študenta – tútora a ten sa učí od študentov, keďže vyvstávajú otázky a problémy, ktoré povedú k potrebe vyššej informovanosti a tým rozvíjajú komunikačné stratégie s cieľom dať odpovede.

Nesúmernosť medzi študentom – tútorom a vyučovaným študentom, na ktorú sa musí prihliadať pri formovaní dvojíc alebo skupín, môže byť v rámci MVU dosiahnutá:

- v závislosti na veku účastníkov,
- na základe predchádzajúceho cvičenia alebo prípravy, najmä študentov – tútorov,
- v závislosti na vlastných osobných schopnostiach účastníkov.

Podľa Topping (1998) existujú dva typy tútorovania podľa veku účastníkov:

- Tútorovanie medzi študentmi rozdielneho veku (tútorovanie naprieč vekovou škálou), cieľ projektu „Living Heritage“,
- Tútorovanie medzi študentmi rovnakého veku alebo ročníku (tútorovanie - rovnaký vek).

V prvom prípade niektorí autori navrhujú, aby vekový rozdiel medzi študentom – tútorom a vyučovanými študentmi nebol príliš veľký a zároveň radia, aby maximálny rozdiel bol dva ročníky (Duran a kol.,2011); hoci iní pripúšťajú rozdiel do výšky štyroch rokov.

MVU dopĺňa učebné aktivity, nenahrádza ich. Táto metóda prispieva k sociálnemu a emocionálnemu rozvoju študentov, študentov – tútorov a študentov – vyučovaných, vytvárajúc tak ovzdušie v skupine, podporujúc kolektívnu činnosť a rozvíjajúc postoje solidarity, zodpovednosti, spolupráce a rešpektu.

Nasledujúca tabuľka sumarizuje vlastnosti a výhody tejto metódy. Poskytujeme väčší rozvoj základných teoretických podkladov pre učiteľov a vychovávateľov (ciele, dopady, vlastnosti ...) vytvorených pre [semináre \(workshopy\)](#).

VLASTNOSTI MVU

Zlepšuje postoj a spôsobilosť pre učenie vďaka zmene vzťahov (šstudent-šstudent vs učiteľ-šstudent)

Je to vzdelávacia metóda založená na komunikácii.

Podporuje osobnostný a ľudský rozvoj študentov, čím prispieva k tvorbe identít.

Umožňuje aktívnu účasť študenta vo vlastnom výučbovom procese. Vzájomné učenie stavi študentov do aktívnej úlohy s ohľadom na ich spoluúčasť na študijnom pláne a zahŕňa ich priamo do relevantných záležitostí.

BENEFICIOS DE LA TUTORÍA ENTRE PARES

Akademický prejav

- Zlepšenie učenia a akademických schopností.
- Hlbšie porozumenie predmetom.
- Redukcia miery zlyhania školy.
- Zvýšenie získanej podpory a opravy bezprostredných chýb.

Vlastný kocept

- Rozvoj pozitívnejšieho vlastného obrazu.
- Zvýšenie sebaúcty.
- Podpora organizácie koncepcie „tútor-tútorovaný“ s cieľom klásť otázky a hypotézy, hľadať riešenia,...

Pozitívne postoje

- Študenti sú viac zahrnutí do vzdelávacieho procesu, čím sa rozvíja pozitívnejší postoj voči učeniu, akademickým úlohám a učiteľom.
- Redukuje sa množstvo absencií a zlepšuje sa dochvílnosť.
- Zvyšuje sa motivácia študentov.
- Vyššia zainteresovanosť študentov v akademických úlohách.

Kompetencie/zručnosti

- Zvýšenie autonómie študentov.
- Zvýšenie schopnosti kritického myslenia.
- Vyšší zmysel študentov pre zodpovednosť.
- Možnosť dialógu a reflexie medzi tútorom a vyučovaným ohľadom ich vlastných vzdelávacích procesov: počúvanie, rokovanie, vyriešenie sporov a schopnosti tímovej práce.
- Rozvoj zručností v oblasti organizácie a plánovania vzdelávacích aktivít.
- Rozvoj sociálnych a psychologických zručností

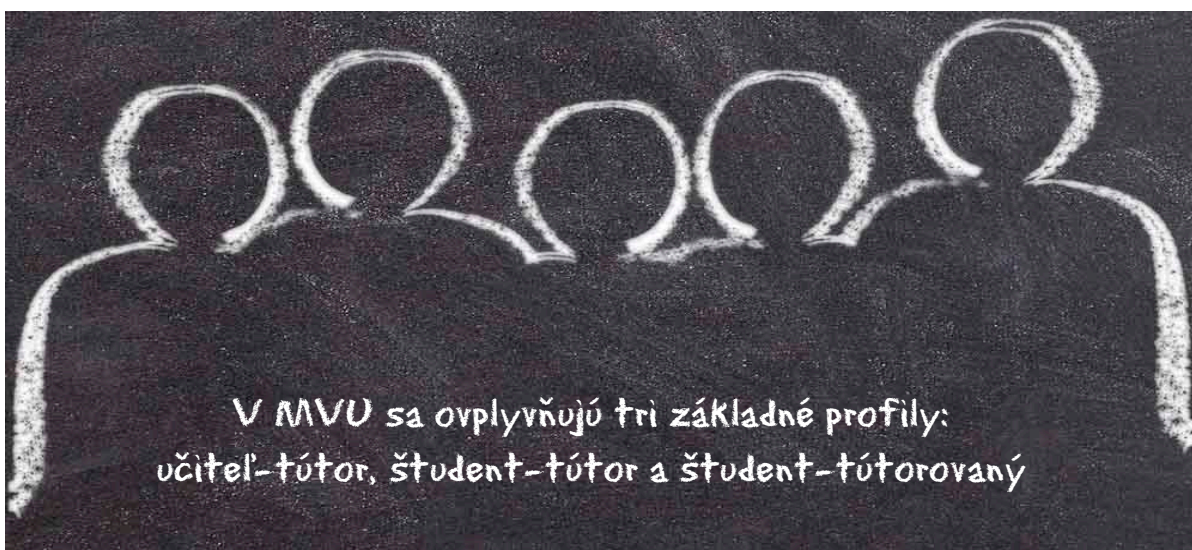
Atmosféra v triede

- Vytváranie uvoľnenejšej atmosféry v triede.
- Najlepšia komunikácia a spolupráca medzi spolužiakmi.
- Prítomnosť ducha spolupráce v triede.
- Vytvorenie podmienok podporujúcich vzťahy vzájomnej dôvery.
- Zvyšovanie času venovaného aktívnej práci a participovaní študentov.
- Tvorba sietí „rovný s rovným“, ktorá pomáha bojovať proti vylučovaniu zo školy a podporuje inklúziu.

Učítelia

- Učítelia zvyšujú sebadôveru a vysoké očakávania vo vzťahu k študentom.
- Sústreďovanie učiteľov v individuálnych prípadoch vyžadujúcich väčšiu pomoc.
- Eliminácia autoritatívnych vzťahov a vzdialeností medzi študentmi a ich učiteľmi.
- Bagatelizovanie dôležitosti triednych pomerov. Redukcia negatívnych vplyvov preplnenosti ľudmi.

PLÁNOVANIE SMERNÍC VZÁJOMNÉHO UČENIA a IDENTIFIKÁCIA ÚLOH

13

Úloha učiteľa – tútora je v rámci MVU podstatná. Podľa Durana a Blanca (2008) by sa mala úloha učiteľa – tútora usilovať a podporu tzv. dimenzií učenia sa medzi rovnými. Tieto dimenzie sú nasledovné:

Pozitívna vzájomná závislosť	Ovplyvňovanie sa tvárou v tvár	Individuálna zodpovednosť	Tímová sebareflexia	Zámerné učenie sociálnych zručností
Úspech každého člena tímu je spojený úspechom zvyšku skupiny a naopak.	Maximalizácia príležitostí pre interakcie medzi študentmi vedie k vzniku dynamiky pomoci a podpory.	Prostredníctvom rôznych návrhov kolaboratívneho učenia sa s cieľom zabezpečiť účasť všetkých študentov v oblasti úloh, hodnotení, atď.	Učiť sa spolupracovať ako tím a lepšie sa vzájomne poznať ako členovia tímu ktorí by mali mať možnosť spolu uvažovať o samotnom vzdelávacom procese.	Práca ako tím je niečo, čo vyžaduje výučbu a rozvoj komplexných sociálnych zručností, ako je vhodná komunikácia, konštruktívne riešenie konfliktov, empatia atď.

Títo autori veria, že ak budú tieto vyššie spomenuté princípy učenia sa spôsobom „rovný s rovným“ pochopené, učitelia budú schopní rýchlejšie odhadnúť a plánovať situáciu v triede a rozvíjať ju v interakcii so študentmi dosiahnuť vhodné a tvorivé využitie potrieb a skutočností každého vzdelávacieho kontextu, približiac sa jednej z hlavným dimenzií kvalitného vzdelávania ako je rovnosť a efektívnosť.

Pred rozvojom vzájomného učenia sa je dôležitá práca učiteľa-tútora pri príprave študenta-tútora: rozvinúť ich schopnosť dialógu, otvorenosť a aktívne počúvanie a poznať techniky skupiny, ktoré by mali byť využité na dosiahnutie dobrej koordinácie vzájomného učenia sa.

Úloha učiteľa-tútora počas vývoja tútorstva „rovný s rovným“ je sprostredkovanie komunikácie a učenia sa. Spolupracuje so skupinou na tvorbe nových vedomostí ako výsledku práce, ktorá sa v nej rozvinula.

Jeho funkciou je zároveň podporiť spojenie medzi členmi a jeho cieľom je vytvoriť nové prepojenia medzi empirickou, emocionálnou a koncepcnou rovinou. Jeho úloha je konštantná, keďže musí uskutočňovať výklad „nalievavých tém v skupine“ (čo je povedané, o čom je hovorené, ako urobiť, čo je urobené, čo nie je povedané, alebo urobené). Musí sa pokúsiť určiť, čo vedia a čo očakávajú, odlíšiť chvíle bez komunikácie od ticha, ruch produktívnych momentov, atď. Musí byť neprestajne pozorný a rešpektovať čas skupiny.

Jeho úloha sa stáva aktívna, keď signalizuje skupine, čo sa deje, keď vyjasňuje to, čo účastníci nemôžu chápať kvôli žitiu v okamžiku. Učiteľ-tútor si všíma, zaznamenáva a hovorí skupine ako pristupujú k úlohe. Nesúdi, len pracuje, nevyužíva moc ani informácie, vedome sa posúva mimo „dominantnej“ pozície.

Obrázok: Escolas Sadako

Školenie v úlohe študenta-tútora a študenta – tútorovaného je dôležité, aby si osvojili aktívnu úlohu vo vzdelávacom procese (akademickom a emocionálnom), pričom je napríklad dôležitá podpora schopností, ktoré ich odchyľujú preč od tradičnej role učiteľa, na ktorú sú zvyknutí, najmä role študenta-tútora, ktorý bude mať sklon opakovať, ak nebude správne zorientovaný.

Študent-tútor si musí vedomý, že jeho postojom je podpora rozmyšľania, hľadania a záujmu. Nasledovaním smeru navrhnutého učiteľom-tútorom má tvoriť otázky k domnienkam a transformovať ich do nástrojov analýzy a práce. Jeho základná úloha je zhrnutá v dvoch slovách: orientácia a motivácia, sprevádzajúca a podporujúca študenta-tútorovaného.

Konfrontovaný s touto výzvou musí učiteľ-tútor brať do úvahy ktorúkoľvek z nasledujúcich vlastností študentov, ktorí môžu/mali by byť vybraní ako študenti-tútori:

Na základe obrázka: Školy Maristas

Školenie študenta-tútora musí byť tiež aktívne. Trendom dosahujúcim najlepšie výsledky je tvorba kooperačných sietí študentov-tútorov organizovaných učiteľmi. Bez ohľadu na vybranú stratégiu školenia sa navrhuje (Mosca, A. at al) školenie študenta-tútora v dvoch doplnkových etapách s cieľom vybudovať stratégie, ktoré uľahčia prácu s budúcimi študentami-tútorovanými:

- všeobecná, určujúca tri otázky: koncept MVU, personálne zdroje a práca s ostatnými.
- a ďalšia špecifická, téma, na ktorú bol vypracovaný návrh tútorstva, napríklad Európske kultúrne dedičstvo.

Školenie, najmä z hľadiska konceptu MVU a práce s ostatnými ako tím, môže byť určené spoločne študentom-tútorom a študentom-tútorovaným.

Okrem predchádzajúceho školenia študentov je v priebehu celého procesu potrebná podporná práca a monitorovanie jej vývinu. V priebehu vývoja tútorovania spôsobom „rovný s rovným“ odhalia svoju identitu obe úlohy, zo strany študentov-tútorovaných vstúpi početné situácie a požiadavky, ktoré povedú k improvizovaným odpovediam študenta-tútora. Preto je zaujímavé vytvoriť sledovacie „priestory“ pre spoločné premýšľanie a pokroku procesu.

16

Vo všeobecných organizačných smerniciach a základné otázky v priebehu plánovania „rovnocenného tútorovania“ niektorí autori zdôrazňujú ako základnú požiadavku, aby tútorstvo bolo programovanou a systematizovanou činnosťou v priebehu celého školského cyklu. Činnosti študentov-tútorov by mali byť organizované prostredníctvom Tútorskeho akčného plánu, ktorí určuje vopred identifikované potreby a problémy.

Je bežné poznať charakteristiky skupiny študentov vo formálnom vzdelávaní, ale nie tak veľmi alebo dokonca málo v neformálnom vzdelávaní. V každom prípade sa môžu objaviť neočakávané situácie z hľadiska dostupných priestorov alebo materiálov, atď., v týchto prípadoch sú potrebné dve podmienky:

1. Vždy mať viac ako jeden návrh, zohľadňujúc rôzne alternatívy.
2. Tvárnosť, schopnosť zvládnuť neočakávané situácie, podpora kreativity členov skupiny pri hľadaní možných riešení.

Je zaujímavé mať premyslený minimálny a maximálny počet účastníkov, vhodný na realizáciu MVU v závislosti od typu návrhu, priestoru, dostupných materiálov,...

S ohľadom na autorov Monereo a Mollá (2004) spolu s príspevkami iných autorov musí Tútorský akčný plán MVU zahŕňať minimálne nasledovné aspekty:

- a. **Potreby identifikácie:** z hľadiska socio-kultúrneho kontextu, vzdelávacieho centra (alebo iné miesta), študentov a/alebo určitého predmetu.
- b. **Ciele:** Ktoré majú byť dosiahnuté. Musia byť brané do úvahy poznávacie, emocionálne, subjektívne a sociálne ciele (Topping, 2001).
- c. **Obsah:** sa týka tém, ktoré budú ošetrované, ako v našom príklade európske kultúrne dedičstvo, celým vývojom alebo jeho časťou.
- d. **Výber dvojíc/skupín:** Podľa metódy tútorovania existuje veľa smerníc regulujúcich tvorbu skupín, avšak vždy je potrebné mať na zreteli osobné a psychologické vlastnosti študentov, najmä úroveň ich schopností.
 - Vo fixnej metóde tútorovania typu „rovnaký vek“ sú zvyčajne rovnakého veku
 - V recipročnej metóde tútorovania typu „rovnaký vek“
 - V metóde tútorovania typu „rôzny vek“, hoci študenti nezdieľajú kurz. Ako sme spomenuli vyššie, niektorí autori zdôrazňujú výhody vekového rozdielu medzi študentom tútorom a študentom-tútorovaným dva roky; z tohto dôvodu získava návrh spustený projektom Kultúrne dedičstvo implementovať MVU medzi študentmi tútorovanými zo základnej školy a študentmi tútorami zo strednej školy so spomenutým vekovým rozdielom svoju podporu.

- e. **Školenie** celej vzdelávacej komunity, vrátane zvyšku učiteľov a rodín studentov, čo zabraňuje a rieši odpor (neochotu), ktorý pri zavádzaní novínok v akademickej metodológii vzniká.

- f. **Zdroje a materiály.** Skúsenosti poukazujú na fakt, že MVU je afektívnejšia ak sú materiály štruktúrované krok za krokom ako podpora predovšetkým študentov-tútorov. To neznamená, že materiály pevne stanovené, pretože môžu znížiť iniciatívu študenta-tútora a tvorivosť študentov-tútorovaných. Príklad navrhnutý projektom Kultúrne dedičstvo organizovať materiály a PRACOVNÉ LISTY (pozri vzor na nasledujúcej strane) na základe ktorého rozvíja študent-tútor svoje vlastné LIST AKTIVIT.

- g. **Sekvenčné spracovanie a načasovanie.**

- h. **Monitoring a hodnotenie.**

Poskytujeme väčší rozvoj hlavných teoretických podkladov pre učiteľov a vychovávateľov (plánovanie, školenie a organizácia „rovnocenného tútorovania“) pripravené pre [účastnícke semináre \(workšopy\)](#).

PRÍKLAD ZÁKLADNÉHO MODELU PRACOVNÉHO LISTU PRE MVU

18

ČLENOVIA SKUPINY:																			
Študent-tútor:																			
Študenti-tútorovaní:																			
CIELE:																			
TÉMA TÚTORSTVA:																			
VIEME, ŽE... <i>(list aktivít vytvorený študentom-tútorom po úvodnom zblížení sa skupiny)</i>																			
Pozri dokument...																			
ZAHĽBENIE SA DO ... <i>(list aktivít, ktoré má vytvoriť študent-tútor)</i>																			
Ostatné odporúčané čítania:																			
-																			
-																			
-																			
Otázky na premýšľanie:																			
-																			
-																			
-																			
ZNÁSObUJEME... <i>(list aktivít, ktorý má vytvoriť študent-tútor)</i>																			
HODNOTENIE																			
List aktivít																			
1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	
Záujmy študentov-tútorovaných																			
1		2		3		4		5		6		7		8		9		10	

BIBLIOGRAFIA

Dokumentačné zdroje na teoretickej báze MVU sú rozsiahle, niektoré bibliografické referencie na teoretickom základe tejto metodológie sú:

Hendriksen, S. I., Yang, L., Love, B. y Hall, M. C. (2005).

„Zhodnotenie akademickej podpory: Vplyvy tútorovania na výsledky vzdelávania študentov“

Univerzitný časopis Čítanie a učenie sa, 35(2), 56-65.

Duran, D. y Monereo, C. (2005).

Štýly a súvislosti kooperatívnych interakcií vo fixnom a recipročnom „rovnocennom“ tútorovaní.

Učenie sa a inštrukcie, 15, 179-199.

Gordon, E. (2005).

„Rovnocenné“ tútorovanie. Sprievodca zdrojmi pre učiteľov.

Strašidelné vzdelávanie: VB.

Boud, D.; Cohen, R., y Sampson, J. (2001).

Rovnocenné učenie na vyššom stupni vzdelávania.

Sterling: Kogan Page.

Greenwood, C. R.; Terry, B.; Utley, C. A.; Montagna, D. y Walker, D. (1993).

Rovnocenné učenie na vyššom stupni vzdelávania.

Školský psychologický prehľad, 22, 497–516.

Goodland, S. y Hirst, B. (1989).

Rovnocenné tútorovanie: Sprievodca učením sa učením.

Londýn: Kogan Page.

Topping, K. (1988).

Príručka rovnocenného tútorovania: Podpora kooperatívneho učenia sa.

Londýn: Croom Helm.

3

PRÍKLADY ADAPTÁCIE V MVU OBLASTI ŠTÚDIA EURÓPSKEHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

2 PRÍKLADY ADAPTÁCIE V MVU OBLASTI ŠTÚDIA EURÓPSKEHO KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

V prístupe projektu Kultúrne dedičstvo bol jeho koncept od začiatku chápaný v jeho najširšom význame, nad rámec striktno tradičného historicko-umeleckého prístupu.

Z tohto dôvodu bolo posúdených niekoľko tematických blokov a je poskytnutý príklad adaptácie každého z nich. Bol vybraný prvok dedičstva každej krajiny ako vodiaca niť pre príklad vývoja aktivít v rámci širokej škály možností, ktoré môžu byť navrhnuté.

Ako pravidlo sa dbalo na to, aby aktivity reagovali na dva predpoklady:

1. Že aktivity môžu byť realizované so študentmi posledného cyklu základnej školy (študenti-tútorovaní) a prvého cyklu strednej školy (študenti-tútori).
2. Že aktivity umožňujú extrapoláciu, výmenu informácií a interakciu medzi pracovnými skupinami rôznych krajín.

V skratke v rámci rôznych pracovných aspektov európskeho kultúrneho dedičstva prispeli nasledovné vzdelávacie zdroje:

1. Archeologické dedičstvo. Roman Villa „La Olmeda“. ŠPANIELSKO

2. Historicko-umelecké dedičstvo. Odkaz klasickej gréckej kultúry. GRÉCKO

3. Tradičná architektúra. Drevené budovy strednej Európy. SLOVENSKO

4. Nehmotné dedičstvo. Culture Seto a ústna tradícia spevu. ESTÓNSKO

5. Etnografické dedičstvo. Masky a caretos“ (vozíky). PORTUGALSK

Berúc do úvahy množstvo možností vybrali sme niektoré z hlavných smerníc Spoločného **AKČNÉHO PLÁNU TÚTOROVANIA**, ktorý poskytuje všetky príklady.

Základné línie Akčného Plánu Tútorovania (APT) musia reagovať na sekcie spomenuté na 17 strane. Vo vzťahu k nášmu prípadu, vypichujeme nasledovné:

1.- Zistenie potrieb: V našom prípade ide o uplatňovanie metodológií, ktoré sú inovatívne v štúdiu Európske kultúrne dedičstvo, čo umožňuje:

- * interakcie medzi základnou a stredoškolskou úrovňou vzdelávania.
- * inovovať využívanie vzdelávacích zdrojov životného prostredia, uprednostňujúc vzťah s inštitúciami manažmentu dedičstva.
- * rozšíriť obsahové náplne vo vzťahu k tradičnej a nehmotnej kultúre.
- * zaviesť obsahové náplne o manažmente dedičstva a jeho hodnote ako ekonomicko zdroji v rámci udržateľného manažmentu.
- * prehodnotiť kultúrnu rozmanitosť s cieľom podporiť integráciu.
- * zvýšiť tímového ducha podporujúc tak inklúziu a boj proti vylučovaniu zo škôl.
- * uľahčiť medzigeneračný kontakt so staršími občanmi zo študentského prostredia.

2.- Ciele: V našom prípade budú zahrnuté do väčšej alebo menšej miery nasledovné vedomostné oblasti, s ich obmenami podľa úrovne školy a európskej krajiny, s nasledovnými cieľmi:

	VŠEOBECNÉ	ŠPECIFICKÉ
Základné predmety	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poznať a zhodnotiť európske kultúrne dedičstvo a aktívne prispieť k jeho ochrane a zlepšeniu. ▪ Porozumieť, zhodnotiť a rešpektovať rozdielne kultúrne a jazykové prejavy v rámci EÚ, prostredníctvom poznania rozmanitosti geografických, prírodných, sociálnych a ekonomických faktorov, ktoré definujú ich a EÚ ako miesto stretávania kultúr. ▪ Objaviť a budovať historickú, sociálnu a kultúrnu kolektívnu identitu prostredníctvom relevantných faktov a prvkov v niekoľkých obdobiach histórie. ▪ Prebudiť záujem o kultúrny odkaz, ocenením dôležitosti monumentov, múzeí, tradícií, budov a starších ľudí, rozvíjajúc rešpekt a zodpovednosť voči ochrane kultúrneho dedičstva. ▪ Využiť jazyk ako efektívny nástroj komunikácie a interakcie, rešpektujúc základné pravidlá komunikácie a ukazujúc pozitívny postoj voči mnohojazykovej rozmanitosti. ▪ Rozvíjať schopnosť komunikácie a usporiadaného myslenia, kontroly emócií a správania prostredníctvom jazyka a skupinovej práce. ▪ Učiť sa počúvať, hovoriť a viesť dialóg rešpektujúc názory iných. ▪ Identifikovať mince a bankovky Európskeho menového systému: euro a eurozóna. Premýšľať o vývoji meny od staroveku a rozdielnych systémoch menových kurzov. Pracovať s nimi. 	<p>Podporiť emocionálny vývoj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podporiť ich emocionálnu gramotnosť. • Prenášať a vyjadriť emócie. • Rozvíjať empatiu a sociálne zručnosti. <p>Posilniť vzťah študentov voči európskemu kultúrnemu dedičstvu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prispieť k vytvoreniu medzikultúrnej identity prostredníctvom kultúrneho dedičstva. • Podporiť a internalizovať hodnoty a postoje: súdržnosti, solidarity, demokracie, sociálnej spravodlivosti a ľudských práv... • Posilniť zmysel pre európsku spolupatričnosť. <p>Chrániť a oceniť európske kultúrne dedičstvo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozpoznávať kultúrnu rozmanitosť Európskej únie s cieľom vytvoriť spoločný kultúrny priestor. • Chápať dedičstvo ako kultúrny odkaz a podporiť jeho zachovanie. • Poznať prvky alebo symboly, ktoré najviac reprezentujú Európsku úniu a každú z jej členských krajín. <p>Socializovať z integračnej, pluralitnej a multikultúrnej perspektívy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chápať hodnotu rozmanitosti ako zdroj osobného a kolektívneho obohatenia. • Umožniť výmenu kultúrnych referencií. • Rozvíjať tolerantný, otvorený a flexibilný postoj voči multikultúrnemu svetu.
Špecifické predmety	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Využívať pieseň, obraz a divadlo vo všeobecnosti na vyjadrenie myšlienok a pocitov. ▪ Poznať najrelevantnejšie umelecké prejavy EÚ, v historickom umení, tradíciách, remeslách, hmotných i nehmotných. ▪ Poznať hodnotu umeleckého a hudobného jazyka ako prvok identity európskej rozmanitosti, časť historického dedičstva a súčasného meniaceho sa sveta okolo nás. ▪ Pestovať zmysel príslušnosti EÚ, ocenením jej kultúrnej a historickej rozmanitosti, jej materiálneho a nehmotného dedičstva, globálnej a medzikultúrnej vzájomnej závislosti tak sa podieľať na jej ochrane. ▪ Stať sa uvedomelým, rozvíjať a kontrolovať vlastnú emocionalitu a získavať sociálne a komunikačné zručnosti (verbálne a neverbálne) s cieľom jednať autonómne, empaticky, zodpovedne a s rešpektom voči rozmanitosti prostredia vo vnútri a mimo triedy. ▪ Cítiť sa ako člen európskeho spoločenstva, učiac sa formám občianskej zúčastnenosti, ocenením vlastného príspevku a príspevku iných na podporu vzájomného porozumenia, inklúzie, solidarity a súdržnosti. Učiť sa povinnosti a zodpovednosti korešpondujúcej so skupinou, do ktorej je začlenený. ▪ Rozvíjať kooperatívny postoj a návyky založené na férovosti, solidarite, rešpekte a akceptovaní pravidiel, poskytujúc dialóg o problémoch spojený s riešením a vyhýbaním sa diskriminácii akéhokoľvek druhu. ▪ Ukázať zodpovednosť a občianske ľudské správanie, podieľaním sa na redukcii prípadov, ktoré produkujú degradáciu alebo stratu kultúrneho dedičstva, podporovaním udržateľného rozvoja a zodpovednej spotreby. Spolupracovať na zachovaní dedičstva. 	

Dosiahnutie týchto cieľov umožní študentom získať priebežné spôsobilosti v jazykovej, sociálnej a občianskej komunikácii, v oblasti učíť sa učením, autonómii...

Na základe poslednej diplomovej práce Rubén Navarro Fernández. Fakulta pedagogických vied. Univerzita v Granade

3- Metodológia: v projekte „Living Heritage“ spočíva metodologická inovácia v aplikácii tútorstva „rovný s rovným“ v štúdiu európskeho kultúrneho dedičstva spolu s metodologickými stratégiami špecifickými pre výchovu mimo triedy v iných oblastiach ako je environmentálny výchova. (pozri IP 2 a IP 3).

Po uskutočnení tejto voľby musia byť v tejto sekcii definované smernice pre *organizáciu skupín*. V prípade, ktorý nás zaujíma, sme zvolili metódu tútorovania s „rozdielnym vekom“. Z existujúcich možností by príkladom bolo organizovanie tútorských skupín medzi študentmi 5. stupňa základnej školy a 1. stupňa strednej školy alebo medzi študentmi 6. stupňa základnej školy a 2. stupňa strednej školy v španielskom školskom systéme alebo ekvivalente v ostatných krajinách.

V našom prípade navrhujeme tútorov v tímoch DVOCH študentov tak, aby s danou úrovňou veku bola zodpovednosť v priebehu tútorovania zdieľaná medzi stredoškolskými študentami.

Každý tím dvoch tútorov stredoškolačkov by organizoval tútorovanie pre skupinu piatich alebo šiestich žiakov základnej školy. Ak by bolo vytvorených napr. 6 takých skupín, mohla by spolupracovať stredoškolská trieda s dvomi triedami základnej školy, v závislosti od počtu študentov v triedach.

Táto organizácia taktiež podporuje väčšiu spoluprácu učiteľského zboru než pri organizácii tútorovania v rámci rovnakej úrovne.

V rámci nekonečných možností organizácie môžu tútorieľy pracovať simultánne na rovnakom predmete štúdia v priebehu určitého obdobia alebo vybrať rozdielny predmet štúdia pre každý tutoriál a potom rotovať.

Je vhodné vybrať a školiť tímy študentov tútorov a študentov-tútorov/študentov-tútorovaných na základe úrovne schopností študentov, bez použitia úplne náhodných stratégií, takže by ste mali pracovať na karte každého študenta, ktorá obsahuje informácie o jeho akademickom účinkovaní a tiež o jeho osobných a psychologických vlastnostiach.

Ďalší aspekt v rámci sekcie TAP *je školenie o MVU (Metóda vzájomného učenia sa):*

Podľa vlastností študentov každej úrovne musí byť stanovený adekvátny počet stretnutí, aby sa študenti po jednom oboznámili s pracovnými technikami skupiny a bola im predstavená metodológia.

So študentmi strednej školy bude potrebné venovať dlhší čas hlbšiemu poznaniu:

- Základov MVU (definícia, úlohy výhody) a režimu skupiny: musia vedieť ako spoznať a oceniť vlastnosti dobrého tútora a študentov-tútorovaných, úlohu stanovenú v rámci tímov, dôležitosť správnej ponuky pozitívnych posíl.
- Materiálov a zdrojov, ktoré možno využiť počas programu. Budú zahŕňať dokumentáciu a referencie, ktoré v rámci príslušného predmetu uľahčia prácu profesora so študentmi-tútorami. V našich návrhoch tieto materiály predstavujú pracovný list študenta-tútora, na základe ktorého každý tím tútorov vytvorí svoj vlastní list aktivít pre každé stretnutie.
- Metódy skupiny vhodné pre každý moment vývoja pracovnej skupiny. Niektoré príklady skupinových techník, ktoré je potrebné poznať sú:

<p>Predstavenie techniky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Umožňuje facilitátorovi predstavovať viac člena skupiny - Umožňuje členom skupiny vzájomne sa spoznať (aj keď sa skupiny už predtým poznali) z rôznych perspektív <p>Menové reťaze, štyri kúty, prezentácia vo dvojiciach, pavúčia sieť,...</p> <p>Pomáhajú prelomiť vzťahové bariéry v skupine, vytvoriť priateľstvá plodiace vzájomnú pomoc a eliminovať vylúčenia. Vytvárajú klímu dôvery a uvoľnenosti.</p>
<p>Uvoľňujúce techniky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Redukujú úroveň stresu v skupinách - Vytvárajú uvoľnenejšiu atmosféru v skupine. <p>Skupina sa učí uvoľniť pri strese. Na individuálnej úrovni pomáhajú úspešne sa vyrovnávať so stresom. Všetky techniky sú podobné a sprevádzané tónom hlasu a slovami adresovanými skupine.</p> <p>Môžu byť použité na začiatku, počas alebo na konci stretnutia.</p>
<p>Animačné a koncentračné techniky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvárajú atmosféru dôvery prostredníctvom aktívnej účasti. <p>Neviditeľný priateľ, tvorenie čísel, dvojkoleso, telegramy...</p> <p>Môžu byť využité na začiatku stretnutia, aby podporili koncentráciu; po intenzívnych chvíľach a únave uklidniť náladu a uvoľniť atmosféru, alebo presunúť z jednej fázy stretnutia do inej, s cieľom pomôcť sústrediť sa na nový problém.</p>
<p>Techniky prístupu a senzibilizácie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Umožňujú začať prácu na téme na základe predchádzajúcich znalostí skupiny o nej. <p>Kľúčové slová. Brainstorming, Phillips 66, akrostich, koleso definície, reťaz asociácií, fotografická súťaž, výmenné rozhovory, tematické dramatizácie,...</p> <p>Pomáhajú predošlým úvahám o anticipovaných myšlienkach a zjednoteniu koncepcií s ohľadom na neskoršiu prácu. Sú súčasťou procesu hodnotenia a monitorovania.</p>
<p>Výskumné techniky Techniky všeobecnej analýzy Komunikačné techniky Techniky dramatizácie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Umožňujú skupine pracovať na témach na rôznych pracovných stretnutiach. - Umožňujú prejsť z jednoduchého memorovania na reálnu schopnosť analyzovať. - Prispievajú k rozvoju vzájomných vzťahov a komunikácii. <p>Mriežka, efektívne čítania, objavovanie, debata, fórum,...</p> <p>Váš výber bude závisieť od cieľa každého stretnutia: analýza, komunikácia, dramatizácia...Schopnosť abstrakcie, syntézy a objektívnej a subjektívnej analýzy situácie sú ústrednými prvkami vzdelávacieho procesu. Ide o zručnosti ktoré sa rozvíjajú praxou.</p>
<p>Globalizačné a uzatváracie techniky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Umožňujú vyjadriť závery o predmete učenia. - Umožňujú odhaliť výhody aktivity ako príspevok k riešeniu problematických situácií. <p>Pozrime ďalej, úloha-hrať (úsudok, vedomosti, plenárne zasadnutie výboru,...), „kalamones“ a chameleóni, dramatizácia...</p> <p>Sú súčasťou hodnotiaceho a monitorovacieho procesu.</p>

4.- Obsah: týka sa tém, s ktorými sa bude pracovať v každom z vybraných príkladov. Projekt "Living Heritage" ich navrhuje usporiadať pri PRACOVNÉ LISTY tímu študentov – tuteurov na základe poskytnutého modelu (strana 17).

Pri plánovaní a organizácii MVU je potrebné manipulovať s dvomi typmi informácií:

- Práca učiteľa – tuteur so študentom – tutorom (tu tím dvoch študentov strednej školy),
- Práca tímu študentov – tuteurov so študentmi – tutorovanými (tu tím 5 – 6 študentov základnej školy)

Navrhujeme nasledovné pracovné smernice pre učiteľa – tuteur pri príprave pracovnej karty s nasledovnými sekciami:

VIEME, ŽE...

- a. Stručné predstavenie kľúčových otázok, ktoré musí študent – tuteur riešiť pri príprave témy.
- b. Používané techniky sú zrozumiteľne predstavené pre špecifickú vybranú cestu. Vyjadrených je niekoľko alternatív a študent – tuteur je poučený o smerniciach, aby ich rozvíjal so študentmi – tutorovanými, v prípade že neboli zahrnuté v predošlom školení. V príkladoch projektu Kultúrne dedičstvo budú navrhnutými aktivitami v tejto sekcii – „vedomelosť a prístup“, tiež vytvorenými pre študenta – tuteur na rozvoj tejto sekcie.

ZAHĽBENIE SA DO...

- c. Informácie sú rozšírené o detaily považované za nevyhnutné pre študenta – tuteur riešiť ich so študentmi – tutorovanými.
- d. Smernice na realizáciu tutoriálu sú dané podľa techník a zdrojov následne použitých so študentmi – tutorovanými. V príkladoch projektu Kultúrne dedičstvo budú navrhnuté aktivity v tejto sekcii – „výskumné“ aktivity. Práca učiteľa – tuteur so študentom – tutorom mu má umožniť pokryť dve časti jeho pracovného listu: odporúčané čítania a otázky na reflexiu, ktoré sú výsledkom jeho vlastného predošlého skúmania. Bude doplnená o výskum uskutočňovaný študentom – tutorovaným.

ZNÁSObUJEME

- e. Dokonca práca jednej skupiny má prejsť finálnou fázou, ktorá odpovedá myšlienke **aktivít „globalizácie/akcie“** a ktorá v súbore študenta – tuteur korešponduje s touto sekciiou. Učiteľ – tuteur usmerňuje študenta – tuteur, takže vedie prácu študentov – tutorovaných smerom k spoločnej práci, získaniu a vyňatiu záverov...A v rámci možností skupiny smeruje prácu tímu k akcii, realizácii aktivít, ktoré zahŕňajú intervenciu v rámci časti študentov v prospech niektorého vhodného cieľa. Študentovi – tutorovi by mali byť poskytnuté informácie o technikách a zdrojoch pre neho dostupných v tejto sekcii.

Je potrebné pamätať na to, že pre rovnaký cieľ štúdia môže byť vytvorených mnoho prístupov, sledujúc rôzne „VODIACE NITE“. Každý bude predmetom pracovného listu. Všetky skupiny môžu pracovať na rovnakom alebo niekoľkých listoch simultánne s následným konečným zdieľaním.

V každom príklade bola vybraná jedna z viacnásobných možností práce a vyčíslení aktivít, ktoré umožnia adaptáciu plánu metodológii projektu, ako „VODIACA NIŤ“.

PRÍKLAD 1. ARCHEOLOGICKÉ DEDIČSTVO.

Zamestnávať sa dlaždicami. Rímska vila „La Olmeda“ (Španielsko)

Zo širokej škály študijných subjektov, ktoré ponúka Európske archeologické dedičstvo boli vybrané zručaniny Rímskej vily. Spomedzi mnohých ďalších aspektov umožňuje skúmať vplyv romanizácie v časti EÚ a naopak jej absencie v ostatných častiach EÚ. Ide o jeden z faktorov, ktoré poznačili kultúrnu diverzitu, ktorá v súčasnosti v Európe.

Rímska vila „La Olmeda“ v Pedrosa de la Vega, v Palencii, je archeologickou lokalitou s najväčšou plochou rímskej mozaiky zachovanej na pôvodnom mieste v Španielsku.

Z mnohých prvkov dostupnej práce bola ako objekt štúdia vybraná mozaika **TESSERA**, od ktorej sa odvíja mnoho „vodiacich nití“, v ktorý môžu byť tutoriály sústredené. Malý prvok, ktorý je sám o sebe motivujúci.

Učiteľ – tútor vypracuje **PRACOVNÝ LIST** tútorstva, **tradičné remeslá**, ktoré sa podieľajú na tvorbe mozaiky mohol by viesť študenta – tútora pri aktivitách ako sú:

VIEME, ŽE... (prístup – uvedomenie si).

- Nakreslite tváre „vlastníkov“ svojho domu (otca a/ alebo matky alebo starého otca...) a vyfarbite ich bodovou technikou.
- Nakreslite plán svojho domu a určite rozdielne materiály, ktoré sú na podlahe a stenách každej miestnosti.
- Nie bez môjho!: zorganizujte tímovú hru s cieľom spolu vytvoriť puzzle.
- Určite „majstra remeselníka“ - študenta-tútorovaného aby uskutočnil výzvy navrhnuté v pláne tútorovania. Použite symbol ako odmenu, znovuvytvorením bronzovej mince „CONTORNIATO“ Theodosiusa I.

ZAHÍBENIE SA DO... (výskum)

- Vyhľadajte v písmenkovej polievke nasledovné slová : pictor, structor, calciscoctori, tessellario, musivario.
- Roztriedte karty s popisom každého z remesiel v poradí, v akom sa vyskytovali v konštrukcii mozaiky. Po nájdení správneho poradia, znovu realizujte proces s bielym rámom a korkom.
- „Každá práca je denár“. V závislosti na popise každej práce vytvorte poradie od tej s najväčším príjmom po tú s najmenším. Vytvorte ako starobyľý dokument edikt Diokleciána I., z ktorého sú známe platy rímskych remeselníkov – výrobcov mozaiky.
 - Pátrajte po denároch. Aká mena to bola? Aké ďalšie existovali. Ako dlho sa využívala. Čo ju nahradilo? Kde sa používala?...Mohli by ste vyrátať hodnotu v eurách?
 - S informáciami z ediktu...Koľko stálo tvorenie mozaiky na deň?
- Zorganizuje hádankovú hru s popisom rôznych nástrojov používaných pri tvorbe mozaiky, tak aby boli spojené s ich obrazmi: búchanie kladivom, sekanie, leštenie kameňa, špachtle...
- Zistite, z akých materiálov sú vyrobené dlaždice vily La Olmeda. Priniesli materiály z iného miesta? Ako to bolo možné?
- Zistite, čo je Šalamúnov uzol, geometrický motív a kvetinový motív. Potom nakreslite Šalamúnov uzol na papier a prekryte ho papierovou mozaikou.
- Zorganizujte výlet do vily s cieľom:
 - Zistiť, prečo používali tak veľa rôznych typov dlaždíc a či ich použili vo všetkých častiach vily rovnako.
 - Zistiť, či sú tie materiály stále v blízkosti vily. Urči materiály rôznych farieb, ktoré môžu nahradiť papier použitý na Šalamúnovom uzle.
 - Zistiť, či to, čo je na mozaikách predstavené, naznačuje pôvod remeselníkov.
 - Nájsť umiestnenie detailov predtým vybraných na mapke vily.
- Zaznačte na mape mesta, kde sa mozaiky nachádzajú a čo znázorňujú v súvislosti s rozlohou.
- Kontaktujte školu v blízkosti Rímskej vily v Španielsku a ďalšiu mimo Španielska s cieľom zdieľať, porovnať a rozširovať informácie. Porovnajme mieru zachovania a ochrany víl v rôznych krajinách. Zistite, kto je zodpovedný za ich ochranu v každej krajine.

Ostatné odporúčané čítania: www.villaromanalaoleda.com // domus romana. Blogspot // mosaicaromana.wp

Otázky na premýšľanie: Kto žil v „La Olmeda“? Prečo dal urobiť taký typ dekorácie na podlahu svojho domu? Aké príbehy mali radi? Kedy bola vila postavená? Ako a z čoho žili? Prečo sa tieto zručaniny objavili v Palencii? Na akých iných miestach Španielska a Európy boli objavené podobné archeologické zručaniny? Aké vzťahy mali medzi sebou? Čo sa stalo vo zvyšku Európy, kým bola vila La Olmeda obývaná?

ZNÁSObUJEME... (globalizácia/ činnosť)

- Zorganizujte tvorivú dielňu na vytvorenie mozaiky emblému alebo loga školy.
- Vytvorte mapu najvýraznejších rímskych víl z hľadiska mozaiky v Európe.
- Zorganizujte spoločnú aktivitu s ostatnými kontaktovanými centrami (výmena fotografií mozaiky, podpora nejakej spoločnej akcie s cieľom zvýšiť hodnotu relevantných víl).
- Navrhnite autoritám spravujúcim vilu nápady na zlepšenie jej uchovania, odkrytia....využívajúc výhody skúseností iných krajín alebo pre iné krajiny..

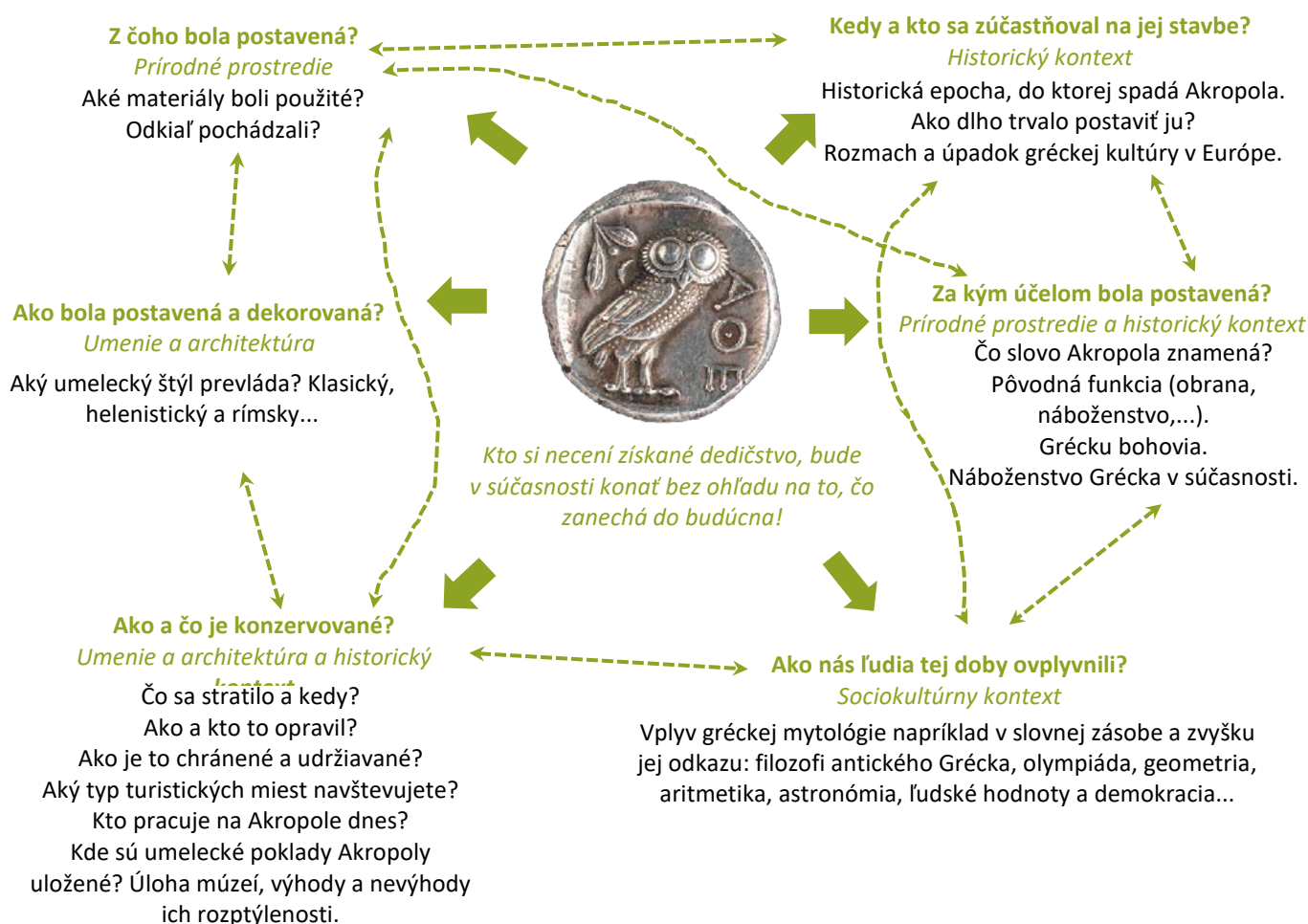
PRÍKLAD 2. HISTORICKO – UMELECKÉ DEDIČSTVO.

Miesto zrodu demokracie. Odkaz klasickej gréckej kultúry (Grécko).

Okrem politickej a ekonomickej únie v súčasnej Európe chceme byť hrdí a jednotní ohľadom istých hodnôt: demokracie a základných práv a slobody. Akropola v Aténach jej pamiatky sú univerzálnym symbolom civilizácie, kolískou prvej demokracie a antického ducha a tvoria výnimočnú architektonickú a umeleckú skupinu zanechanú starovekými Grékmi celému svetu.

Preto z rozsiahleho množstva historicko-umeleckých pamiatok Európy bola ako príklad vybraná Akropola. Ide o jasný príklad pamiatky a architektonického súboru, malieb, sôch...je tiež transparentom, pripomienkou toho, aká doba, osoba, kultúra nás ovplyvnila a naďalej ovplyvňuje aj v súčasnosti tým, že robí z nás to, čím sme.

Toto historicko – umelecké dedičstvo, ako aj zvyšok európskeho dedičstva, musíme vnímať ako naše vlastné, ako časť našej histórie a odkazu, ktoré sú bližšie alebo vzdialenejšie.

Učiteľ – tútor vypracuje **PRACOVNÝ LIST** tútorstva, **napríklad o gréckych bohoch na Akropole v Aténach** a mohol by viesť študenta – tútora pri aktivitách ako sú:

VIEME, ŽE... (prístup – uvedenie si).

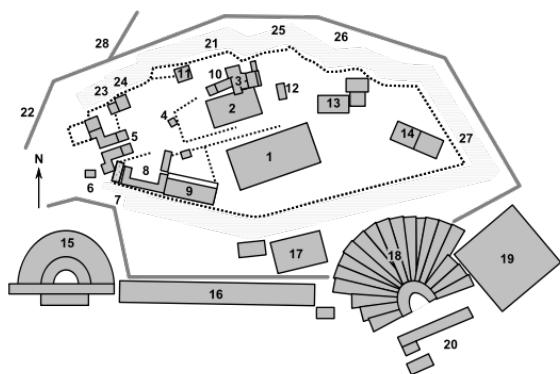
- Vytvoríť dočasnú líniu súvislej listiny od roku výstavby Akropoly a preložte ju rokom výstavby v súčasnosti najdôležitejšej pamiatky vo vašom regióne. Dbajte na zmenu pred Kristom a po Kristovi. Aké dedičstvo tohto obdobia je uchované vo vašom regióne?
- Porozprávajte sa s kolegami o tom, ktorá pamiatka, obraz alebo socha, ktorú ste videli sa vám viac páčila.
- Vyberte sochy alebo slávne obrazy a osvojte si pózu ústrednej postavy, nahrajte „figúrovú výzvu“.
- S rovnakým výberom postáv zorganizujte hru „kto je kto“, založenú na otázkach a odpovediach áno/nie.
- Komu alebo čomu by ste vytvorili pamätník? Vytvorte portrét partnera a z hliny urobte aj bustu.

ZAHĽBENIE SA DO... (výskum)

- Pozrite si video o Aténach, hlavnom meste dnešného Grécka.
 - Zistite, komu vďačí za meno, kto bol na Olympe bohov, čo postavili na jeho počesť.
 - Zistite, ako vysoká socha bola umiestnená na jeho počesť a z čoho bola vyrobená.
 - Aký bol jeho symbol? Aký je v súčasnosti symbol EÚ?
 - Nakreslite na súvislý papier jeho dĺžku a na ten istý papier z označte aj výšku každého partnera. Ako dokázali vytvoríť vysoké sochy a stĺpy v tej dobe? Pozrite si video o tvorbe Partenónu.
 - Zistite, kto bol Perikles, Fidias, Kallikrates, Ictino, Mnesikles.
 - Čo je akropolis, aké iné slová v súčasnosti majú pôvod v gréckej kultúre.
 - Zistite, aké iné odkazy nám zanechala klasická grécka kultúra. Vyberte príklad v každej z týchto tém: medicína, filozofia, geometria, aritmetika, astronómia, šport...Urobte web-prieskum.
 - Zahrajte sa hru „párovania“: na jednej strane slávne výroky veľkých postáv klasického Grécka a na druhej popis ich životov a povolání.
 - Zorganizujte debatu na tému: Je myšlienka demokracie jednou z najväčších hodnôt, ktorou Gréci prispeli k Európe dneška? Myšlienka zahŕňa – Čo bola ecclesia? Aké sú rozdiely medzi gréckou demokraciou a súčasnou?
 - Pozrite si video (stíšene, alebo bez zvuku) o zmenách akropoly v priebehu histórie a vytvorte k nemu text.

29

- Zistite názvy hlavných budov Akropoly a vytvorte schematický plán (mapu). Preleťte nad Akropolou pomocou softwaru Google Earth a identifikujte hlavné budovy na pláne. Môžno to doplniť o prechádzku s turistami medzi ruinami s fotkami google street view.
- Kde sú niektoré z prác a bohatstiev Akropoly teraz?
 - Zorganizujte debatu o úlohe múzeí pri zachovávaní historicko – umeleckého dedičstva.
- Preskúmajte akú úlohu zohráva turizmus v hospodárstve Grécka dnes.
- Učte sa ako môžu byť informačné a komunikačné technológie využité pre turizmus. (reálne/ virtuálne)

Čítania a odporúčané videá: <https://www.youtube.com/watch?v=SkjXVSCwAn4> //

<https://www.youtube.com/watch?v=MzprBqIE4xQ> // <https://www.youtube.com/watch?v=l6Wl4vyRqvw> //

https://www.youtube.com/watch?v=3T7_oi985dg // <https://www.youtube.com/watch?v=WtYQBkyfb9A> //

Otázky na premýšľanie: Prečo je tak veľa pamiatok a umeleckých prác označených skratkami pred Kr./po Kr.? Čo to znamená, keď je niečo dedičstvo ľudskosti? Prečo boli Atény v roku 1987 vyhlásené za pamiatku Svetového kultúrneho dedičstva?

ZNÁSObUJEME... (globalizácia/ činnosť)

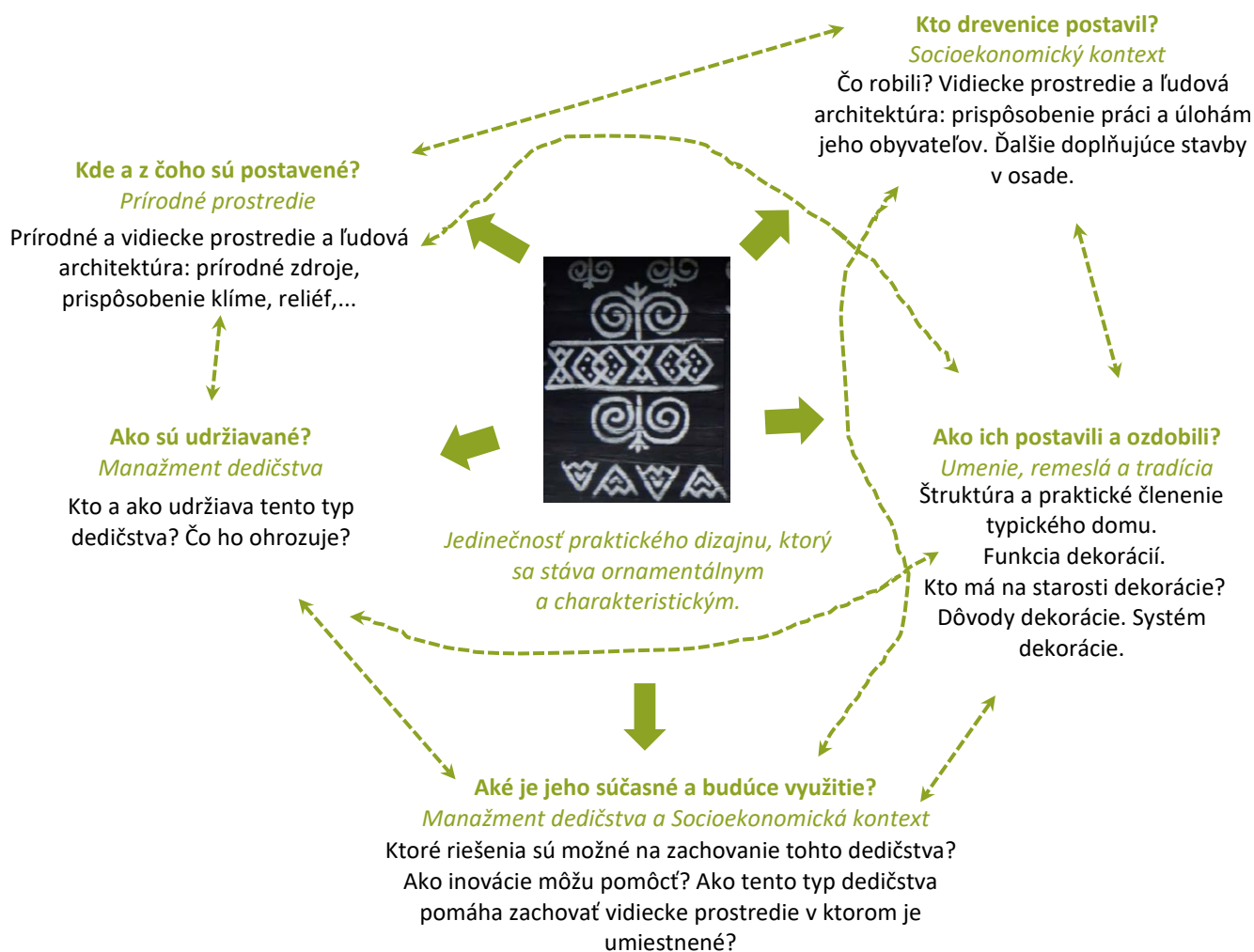
- Zorganizujte prieskum v školskom centre. Ktoré „prvky“ historicko – umeleckého dedičstva Európy by mali poznať všetci Európania?
- Nakreslite turistickú trasu napríklad s google mapami v lokalite za účelom zistenia jej historicko – umeleckého dedičstva. Doplníte ju fotkami a videami pomocou google street view a podelíte sa o ne s ďalšími vzdelávacími centrami s rovnakým projektom. Zorganizujte hru ako občianske zhromaždenie rozhodne o pláne, o tom, čo bude do neho zahrnuté a čo nie z dôvodu možného poškodenia pamiatky pri jej návšteve. Navštívte verejnú autoritu s cieľom:
 - Zistiť ako sa dostala na danú pozíciu, aké rozhodnutia sa v inštitúcii robia.
 - Dať do popredia problémy spojené so zachovávaním (konzerváciou) „dedičstva“ v lokalitách, ktoré sú najviac ohrozené.

PRÍKLAD 3. TRADIČNÁ ARCHITEKTÚRA.

Špecifické dedičstvo. Drevené domy strednej Európy (Slovensko)

Vo svete globalizácie, kde môžeš dostať a robiť rovnaké veci ako kdekoľvek na rôznych a vzdialených miestach sa stáva dôležitou ľudová architektúra. Aj najavangardnejší architekti v nej vidia odraz ľudovej múdrosti schopnej využívať výhody prírodných zdrojov, reagovať na svoje potreby tak logicky a jednoducho, že sa stáva zdrojom inšpirácie a učenia.

Ruka v ruke s jej anonymnými staviteľmi je na týchto stavbách rozpoznateľné unikátne dedičstvo so špecifickými črtami v každom regióne v rámci celej Európy. V mnohých prípadoch sú bez minimálnej pozornosti a pod hrozbou zániku, v iných sú naopak predmetom ochrany. Prípacom úspešného zachovania sú drevenice v strednej Európe, konkrétne na Slovensku v osade Vlkoľinec a obci Čičmany.

Učiteľ – tútor vypracuje **PRACOVNÝ LIST** tútorstva, napríklad o **dekorovaní dreveníc na Slovensku** a mohol by viesť študenta – tútora pri aktivitách ako sú:

VIEME, ŽE... (prístup – uvedenie si).

- Ktoré veci alebo priestory vo vašom dome súvisia s prácou vašich rodičov?
- Sú rozdiely medzi domom, kde žijete a domom, kde vyrastali vaši starí rodičia? Aký bol ich dom?
- V akom type domu by sa vám páčilo bývať najviac, modernom alebo tradičnom? A ísť na prázdniny?
- Urobte fotografickú správu o najkrajších a / alebo najstarších domoch vo vašej lokalite a porovnajte váš vkus s vkusom spolužiakov?

ZAHĽBENIE SA DO... (výskum)

- Zorganizujte debatu o tom, ako by ste postavili dom mimo mesta? Výhody a nevýhody použitia miestnych a dovezených zdrojov: osobitosť, prispôsobenie sa lokalite, spotreba energií, miestne a externé nadmerné využívanie zdrojov...
- Umiestnite obec Čičmany a osadu Vlkolínec na mape Európy. Zistite, ktorá z nich má vyššiu úroveň ochrany svojich tradičných budov. Vyskúmajte, čo majú z hľadiska konštrukcie spoločné a ktorými detailami sa líšia.
 - Vyskúmajte, aké je na oboch miestach prírodné prostredie. Ovplyvňuje niečo ich podobnosť resp. rozdiely?
- Zorganizujte návštevu oboch miest:
 - Objavujte v oboch, urobte v skupinách rozhovory s miestnymi a zhromaždite informácie podľa vopred pripraveného scenára: Koľko ľudí žije trvalo v obci? Čo robia? Pracujú v oblasti rovnako ako predtým? Kto postavil dom, v ktorom žijú? Čím ho dekorovali? Ako ho udržiavajú? Kedy bol postavený posledný dom takého typu? Koľko domov bolo v obci? Čo sa im najviac páči v obci?...
 - Prejdite obec a nakreslite plán rozmiestnenia budov. Umiestnite do komplexu najdôležitejšie budovy. Ktoré sú to?
 - Nakreslite na mriežkovaný list niektoré geometrické návrhy čičmanských ornamentov.
- Zistite ktoré iné typy tradičných stavieb sa nachádzajú na Slovensku. Sú tiež z dreva? Je v Európe viac príkladov chránenej ľudovej architektúry ako je Vlkolínec?
 - Preskúmajte, čo to je, na kom to závisí a čo robí Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla.

31

Zdroj: sashe.sk

Ostatné odporúčané čítania: <https://profil.kultury.sk/en/>

Otázky na premýšľanie:

Na čo tento obrázok poukazuje? Aké sú hodnoty, ktoré „vidiecky turizmus“ predáva? Čo môže byť urobené pre ich vyššiu udržateľnosť? Ktoré aktivity lepšie dopĺňajú vidiecky turizmus a zachovanie tradičného dedičstva?.

ZNÁSObUJEME... (globalizácia/ činnosť)

- Vytvorte model domu v Čičmanoch a / alebo kostola vo Vlkolínci.
- Zahrajte hru ako sa stretnú susedia, ktorí majú rozhodnúť o obecnom projekte, ktorý by modernizoval obec a na jeho základe by sa vybudoval nový turistický komplex.
- Vytvorte banku online obrázkov tradičných stavieb z vášho regiónu a podelte sa o ňu s inými školami v Európe.

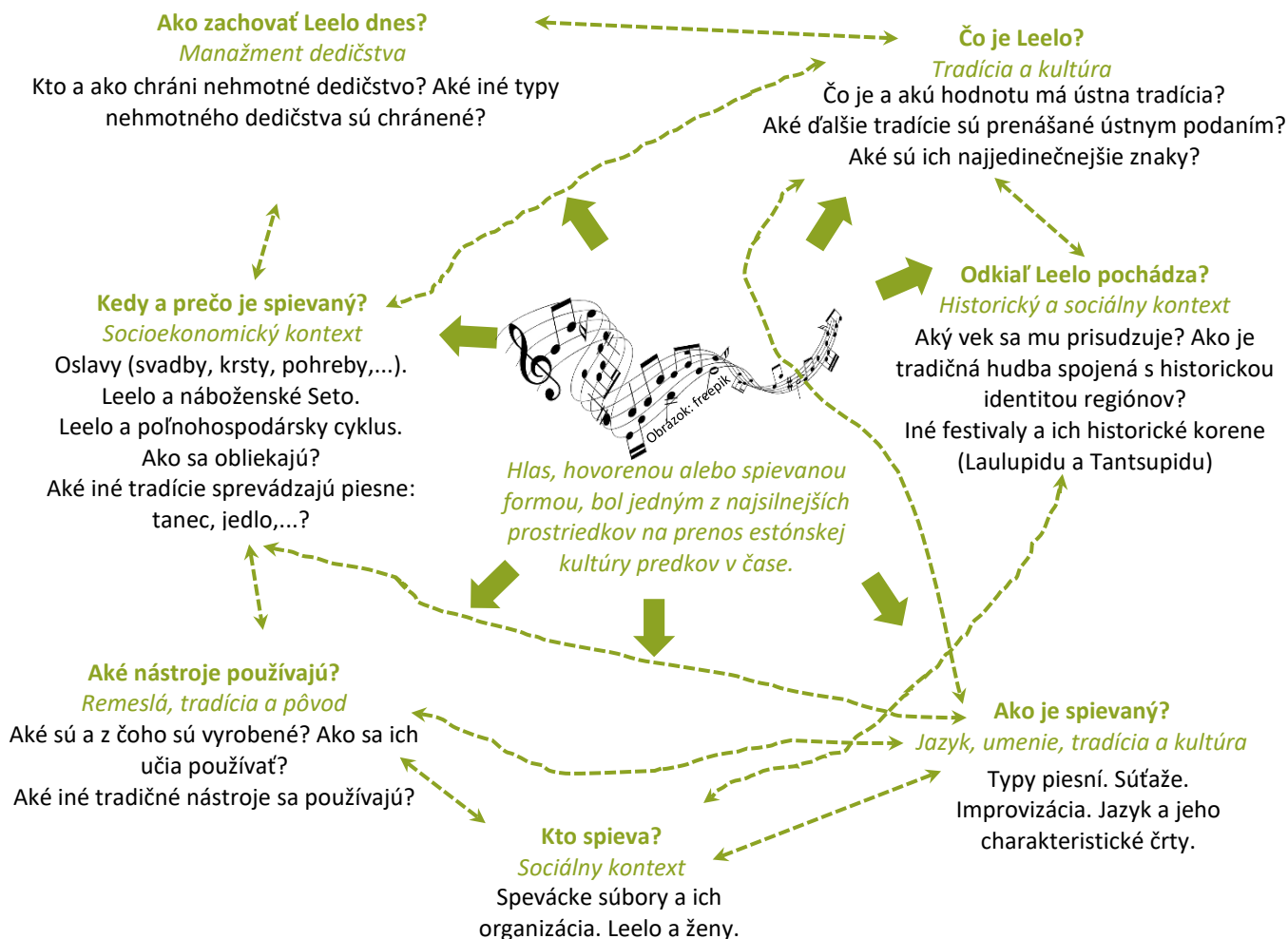
PRÍKLAD 4. NEHMOTNÉ DEDIČSTVO.

Piesne o slobode. Kultúra Seto a ústna tradícia piesní. (Estónsko)

Hudba je univerzálnym jazykom, ktorý umožňuje vyjadriť hlboké emócie.

Európa dala počas svojej histórie svetu niekoľko z najväčších skladateľov klasickej hudby (Monteverdi, Schubert, Händel, Wagner, Chopin, Vivaldi, Bach, Mozart, Beethoven,...), ktorých by mal každý obyvateľ Európy i mimo nej poznať.

Európa má aj obrovskú rozmanitosť v tradičnej a populárnej hudbe. Pokiaľ ide vo všetkých krajinách o bohaté dedičstvo, zakorenené vo väčšine osobných zvykov a prepojené na festivaly a tradície každého regiónu, v Estónsku môžeme povedať ešte o viac. Je mnoho príkladov a kultúra Seto a jej tradičný ojedinelý štýl spevu, je jedným z nich.

Učiteľ – tútor vypracuje **PRACOVNÝ LIST** tútorstva, **napríklad o piesňach na svadbách v Sedomaa** a mohol by viesť študenta – tútora pri aktivitách ako sú:

VIEME, ŽE... (prístup – uvedomenie si)

- Nechajte každého povedať, aký je jeho najhodnotnejší materiálny majetok a najhodnotnejší nehmotný majetok.
- Čo je najväčšou a najlepšou spomienkou každého člena ich rodiny? Sú spomienky viazané na nejaký materiálny objekt? Hodnota, ktorú tieto objekty u vás doma majú, je väčšia než ich reálna hodnota, alebo rovnaká?
- Spýtajte sa doma na tradičné piesne, ktoré poznajú a urobte ich zoznam. Získajte texty nejakých piesní a prípadne ich zaspievajte dvojhlasne.
- Pozrite si video svadby a zaznamenajte koľkokrát znie hudba. Predveďte ceremóniu bez hudby a spevu.
- Pozrite si film alebo dokument, v ktorých hudba predstavuje víťazstvo a úspechy postáv.

ZAHĽBENIE SA DO... (výskum)

- Zorganizujte debatu o tom, „Čo je ťažšie, zotaviť sa po strate hmotného alebo nehmotného dedičstva?“ Môže ísť o otvorenú alebo rotujúcu debatu (dve skupiny sa striedajú v argumentovaní v prospech postoja resp. proti nemu).
- Zistite, čo je jedinečné a autentické pre kultúru národa Seto. Umiestnite ho na mape Európy. Kto sú, kde žijú, čo robia, aké náboženstvo vyznávajú, aké sú ich domy, aké sú ich tradičné hry... Zistite najmä čo možno najviac o piesni „Leelo“ a o tom, ako oslavujú tradičné svadby. Kontaktujte Inštitút Seto.
- Aké prvky informácií sú súčasťou ich hmotného a nehmotného dedičstva?
- Vyskúmajte, aké ďalšie typy nehmotného dedičstva sú v Európe chránené. Aké ďalšie typy nehmotného dedičstva by mali byť chránené?
- Existuje vo vašej krajine nejaký kultúrny prejav, ktorý charakterizuje spôsob života týchto ľudí tak globálne?
 - Aká je najviac zakorenená tradícia vo vašej oblasti? Je s ňou spojený nejaký štýl hudby a hudobné nástroje?
 - Nájdite texty tradičných piesní vo vašom regióne a vytvorte zoznam ich tém.
- Zistite, či vo vašom regióne existovali piesne a špeciálna hudba pre tradičné svadby. Zmenili sa odevy, jedlo, hudbu, piesne, hry...? Porovnajte ich s informáciami zozbieranými o svadbe Seto.
- Preskúmajte, či bol v histórii Európy a/ alebo členských štátov obdobie, v ktorom zohrávala hudba špeciálnu úlohu.
- Ktoré sú najdôležitejšie hudobné festivaly v Európe? Zistite, čo je Laulupidu a Tantsupidu a čo to znamená.
- Ako sú zbory organizované a ako účinkujú: Zorganizujte debatu: Je ľahšie alebo ťažšie spievať v zbore alebo sólo.

Zdroj: Seto Instituut

Ostatné odporúčané čítania: <http://setoinstituut.ee>

Otázky na premýšľanie: Je hudba univerzálnym jazykom? Čím hudba prináša ľuďom? Pomáha hudba definovať identitu regiónov? Môže spev a hudba podporiť revolúciu? Aké ďalšie mierové revolúcie sa konali v histórii?

ZNÁSOBUJEME... (globalizácia/ činnosť)

- Kontaktujte sa cez IKT so školami v ďalších krajinách EÚ a zozbierajte informácie o tradičnej hudbe v každej lokalite a oslave svadieb.
- Podelte sa o zbierku tradičných svadobných fotografií z rôznych krajín a zorganizujte výstavu.
- Podelte sa o online zvukovú kolekciu s nahrávkami tradičných piesní spievaných študentami.
- Podporte zorganizovanie stretnutie (virtuálne/ osobne) tradičnej miestnej hudby s tradičnou atmosférou a podelte sa o videá.

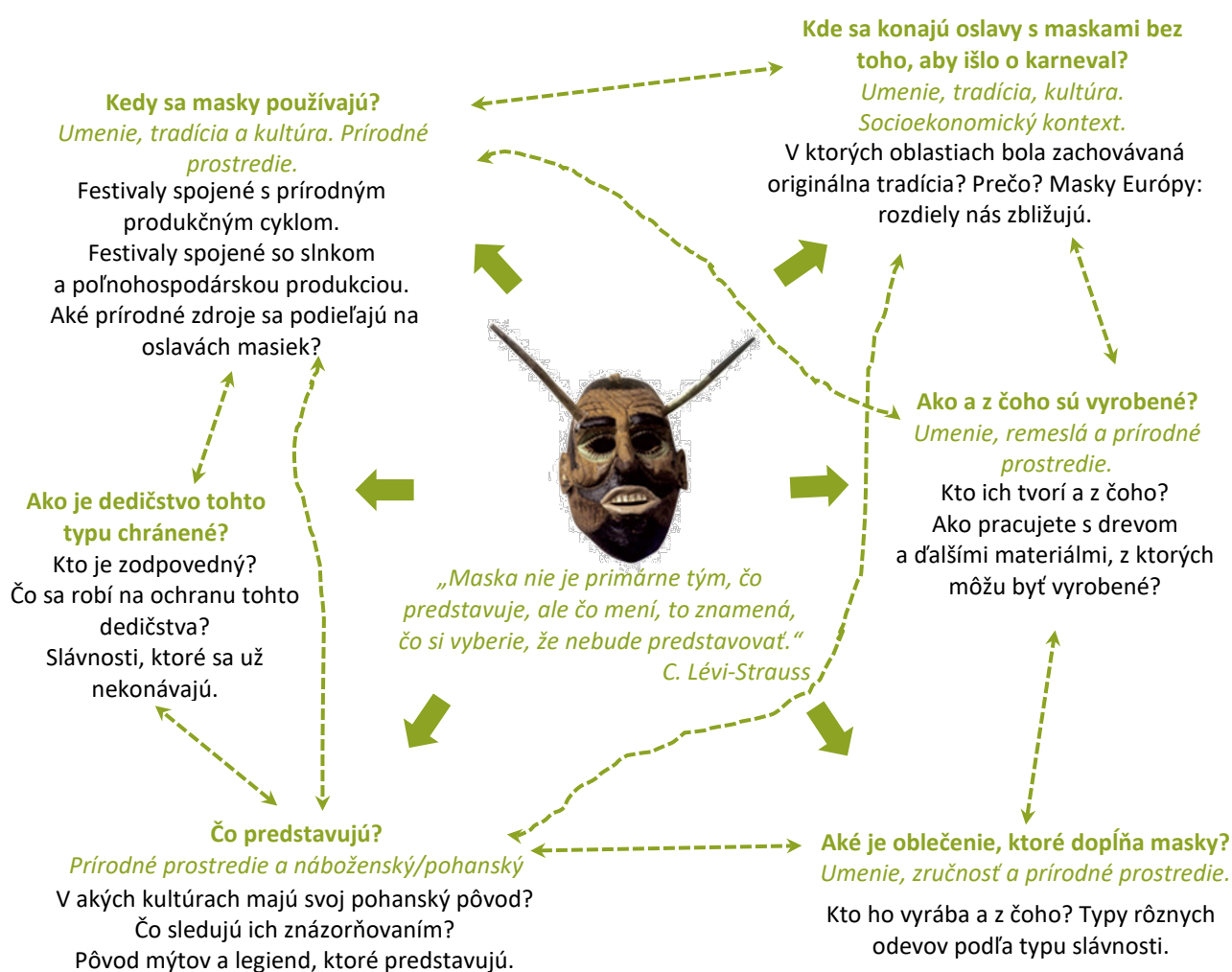
PRÍKLAD 5. ETNOGRAFICKÉ DEDIČSTVO.

Oveľa viac než len karneval. Masky a škrabošky „caretos“. (Portugalsko)

Každý kultúrny prejav, v ktorom je „hlavná postava človek“ je súčasťou kultúrnej tradície najprirodzenejšej ľudskej bytosti.

V Európe sú bohaté ľudové tradície, v ktorých sú tance, remeslá, hry, kostýmy, nábožnosť a pohanské alegórie vzájomne premiešané a tvoria kultúrne dedičstvo niekedy málo známe mimo danú oblasť. Paradoxne folklóry ktoré sú si veľmi vzdialené a v princípe bez akéhokoľvek spojenia, zavádzajú spoločné prvky ako sú masky. V niektorých krajinách ako je Portugalsko sú masky hlavným znakom.

Tam, kde sa masky uchovali v tradíciách alebo sa obnovili, stali sa hlavnou turistickou atrakciou a s tým nastal aj ekonomický presun do vidieckych oblastí, kde sú masky dôležitou súčasťou kultúry.

Obrázok: Ibérijské múzeum masky a kostýmu

Učiteľ – tútor vypracuje **PRACOVNÝ LIST** tútorstva, **napríklad o maskách démonov** mohol by viesť študenta – tútora pri aktivitách ako sú:

VIEME, ŽE... (prístup – uvedenie si).

- Máte doma nejakú rodinnú tradíciu? Z čoho pozostáva? Maskujete sa na niektoré oslavy?
- „Čo ak ma nespoznajú? – Čo ak ja nespoznám teba?": So zbierkou rovnakých masiek, jediný študent zostane bez masky a potom len jeden si dá masku. Okomentujte, ako sa cítili v oboch prípadoch ako sa ostatní správajú k tej jednej osobe?
- Toto áno / toto nie: Každý si vyberte len dve veci, z ktorých by ste chceli vytvoriť masku a len dve veci, ktoré by ste nikdy nechceli použiť ako masku.
- Zahrajte sa hru na hľadanie dvojíc s obrázkami rôznych masiek démonov.

ZAHĽBENIE SA DO... (výskum)

- I Zistite, aký je rozdiel medzi maskou a „careto“.
- Zistite, v ktorých mestách Portugalska sú organizované najznámejšie oslavy s maskami, ktoré dni v roku a čo si pripomínajú.
 - Umiestnite ich na mape. Všimnite si ich rozloženie.
 - V koľkých sa objavuje motív démona? Aké rôzne mená získate. Prečo sa tento motív vyskytuje a čo robí?
 - Vypátrajte, ktoré ďalšie miesta Európy sú známe nosením masiek na tradičných festivaloch, nie len karnevaloch. V čom sú si podobné a v čom rozdielne.
- Vytvorte kalendár slávností s maskami v Portugalsku a prekryte ho poľnohospodárskym kalendárom a kalendárom náboženských slávností. Urobte to isté s tradičnými festivalmi vo vašej oblasti a zistite, či sú tam nejaké zhody.
- Zorganizujte hádaci hru: na jednej strane fotky masiek a na druhej karty s ich funkciami: očisťovanie, pohrebné, bojovnícke, kult úrodnosti na poli, plodnosti dobytku...
- Zistite, čo je etnografické múzeum a aké typy vecí môžeme v ňom nájsť (hudobné nástroje, pracovné nástroje, hry, nábytok, odevy a šperky, náboženské predmety a iné...)
- Vypátrajte, ktoré je najbližšie etnografické múzeum a kde je Múzeum iberijských masiek.
 - Zorganizujte návštevu múzea a získajte informácie o všetkých tradičných slávnostiach v oblasti a maskách: nakreslite masky spísaných osláv na mape a pridajte tie, ktoré chýbajú.
 - Z čoho sú masky urobené? Nachádzajú sa v múzeu nástroje, pomocou ktorých boli masky vyrobené? Ktoré sú to a ako sa používajú?
 - Zistite čo možno najviac niečo o kostýmoch a doplnkoch sprevádzajúcich masky: ich názov a funkcia.
- Zistite, ako sa pracuje s týmito materiálmi a odkiaľ sú. Zorganizujte návštevu výrobcu masiek.
- Urobte interview so staršími: Aké boli oslavy tam, kde žili, keď boli mladí, ako sa obliekali, ako sa zabávali, čo jedli, používali niekedy masky....
- Čo im chýba viac než tie slávnosti, ktoré sa už viac nekonávajú? Prečo im chýbajú?

Ostatné odporúčané čítania: <https://museudamascara.cm-braganca.pt/>

Otázky na premýšľanie: Prečo ľudia používali masky v rôznych častiach Európy a sveta od prvých civilizácií. Prečo predstavujú podobné postavy?

ZNÁSOUBJEME... (globalizácia/ činnosť)

- Urobte videozáznam o tradičnom miestnom festivale.
- Kontaktujte ďalšie školy v krajine a Európe a vymeňte si záznamy, spoznajte tradície a popíšte podobnosti a osobitosti.
- Zorganizujte tradičnú slávnosť v školskom centre s ponukou tradičných jedál, s piesňami a tradičnými tancami a športovú slávnosť s tradičnými hrami a pozvite starších študentov.
- Zorganizujte seminár o maskách a výstavu počas oslavy.

Imagen: Museo Ibérico de la máscara y el traje

Zdroj: Ambigés